

25.11.2021

§ 250

Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 - 2024 päivitys vuodelle 2022

HEL 2021-012733 T 11 00 03

Päätös

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto päätti hyväksyä liitteenä olevan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020 - 2024 päivityksen vuodelle 2022.

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.ahberg(a)hel.fi
Heidi Öjst, yksikön päällikkö, puhelin: +358 9 310 31598
heidi.ojst(a)hel.fi

Liitteet

1 Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman 2020-2024 päivitys vuodelle 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintovirasto/Ympäristöterveydenhuolto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto,
valmistelu tai täytäntöönpano
Liite 1

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmavelvoitteesta on säädetty elintarvikelain 39 §:ssä, eläinlääkintähuoltolain 10 §:ssä, terveysdenschutzlain 6 §:ssä ja tupakkalain 84 §:ssä.

25.11.2021

Ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman mukaan valvontasuunnitelma toimii kunnassa valvonnan suunnittelun työvälineenä, joten siihen on tarkoituksenmukaista sisällyttää valvontaan kuuluvia ja sitä tukevia asioita, kuten valvontakohteiden lukumäärä kohdetyypeittäin, voimavarat ja niiden jakautuminen toimialoittain, koulutussuunnitelma, tarkastusten suunnittelu ja toteutus, valvonnasta perittävät maksut, näytteenottosuunnitelmat, laboratoriot ja ulkopuoliset asiantuntijat, joihin valvonta tukeutuu, valvonnan painopisteet, valvontahankkeet, häiriötilannesuunnitelma sekä viestintäsuunnitelma.

Ruokavirasto ja Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira ovat laatineet valtakunnallisen ympäristöterveydenhuollon yhteisen valvontaohjelman vuosille 2020-2024. Valtakunnallinen yhteinen ohjelma ja sen lakikohtaiset ohjelmat ja niiden päivitykset on otettu huomioon kunnan valvontasuunnitelman päivitystä 2022 laadittaessa. Myös Ruokaviraston kunnan elintarvikevalvontasuunnitelmaa koskeva ohje ja Valviran ohjauskirje tupakkalainsäädännön muutosten huomioimisesta on soveltuvien osin otettu huomioon valvontasuunnitelmassa.

Ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisessa valvontaohjelmassa ohjelmakauden 2020-2024 teemaksi on valittu yhdenmukainen valvonta ja yhteistyö. Niitä voidaan edistää toteuttamalla arviointi- ja ohjauskäyntejä, viranomaisyhteistyötä, yhteistyötä toimijoiden kanssa sekä varautumisessa.

Yhdenmukainen valvonta tähtää valvonnan laadun parantamiseen. Uudellamaalla ympäristöterveydenhuollon valvontayksiköiden välinen yhteistyö tiivistyi maakuntaudistuksen valmistelutyön yhteydessä. Yhteistyötä on sovittu jatkettavan yhdenmukaistamalla laadunhallintaa ja valvontasuunnitelmia. Kuudella Uudenmaan valvontayksiköllä on yhteinen sähköinen laadunhallintajärjestelmä Laatumet.

Aluehallinnon ja monialaisten maakuntien parlamentaarisen selvitystyön raportissa (tammikuu 2021) todetaan, että ympäristöterveydenhuollon tehtävät siirtyisivät hyvinvointialueille 1.1.2026. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät voidaan siirtää hyvinvointialueille jo vuoden 2023 alusta tietyin edellytyksin, jotka on tarkemmin määritelty sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta annetun lain (616/2021) 65 §:ssä. Päätös siirrosta täytyy tehdä 31.12.2021 mennessä ja rahoituksen täytyy tulla kokonaisuudessaan kunnilta. Asia ei ole Helsingissä toistaiseksi ajankohtainen.

Valtakunnallinen ympäristöterveydenhuollon keskitetty toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmähanke VATI on korvannut kuntien ny-

25.11.2021

kyisin käyttämät ympäristöterveydenhuollon valvontatietojärjestelmät vuoden 2019 alusta lähtien. VATI vaatii jatkuvaa kehittämistä ja ympäristöpalvelut on mukana VATIn kehittämisryhmässä.

Uuden elintarvikelain myötä elintarvikealan valvontakohteille on tulossa vuosittainen valvonnan perusmaksu vuoden 2022 alusta lähtien. Perusmaksulla pyritään vahvistamaan elintarvikeyritysten ohjausta ja neuvontaa sekä turvaamaan elintarvikevalvonnan riittävää resursointia. Helsingin osalta valvonnan perusmaksun odotetaan tuovan vähintään 700 000 euron vuosittaisen lisätulon.

Terveysuojelulain muutosehdotus vuosittaisesta valvonnan perusmaksusta 1.1.2022 alkaen on eduskuntakäsittelyssä. Toteutuessaan esitetysti lakimuutos ajoittuu toiminnan suunnittelun kannalta haastavaan ajankohtaan ilman siirtymäaikaa. Lakimuutoksen vaikutuksia toiminnan resursointiin, suuntaamiseen ja valvonnan vaikuttavuuden kasvattamiseen ei ole ollut mahdollista ottaa huomioon ennakoiden vuodelle 2022.

Ympäristöpalveluissa on ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2022 käytettävissä henkilöresursseja 65 htv. Tarkempi resurssijakauma ja valvottavien toimintojen määrät on esitetty suunnitelmassa.

Elintarvikevalvonnassa arvioidaan olevan neljän tarkastajan vaje suhteessa Ruokaviraston valtakunnallisiin riskiperusteisiin tarkastustavoitteisiin. Lisäksi uusi elintarvikelaki lisää tarvetta toimijoiden neuvontaan ja viranomaisyhteistyöhön. Talousarvioon on ehdotettu neljää vakanssia elintarvikevalvontaan, joista mahdollisesti kaksi on toteutumassa vuonna 2022 ja kaksi vuonna 2023. Eläinsuojeluvalvonnassa koronapandemia ja sen myötä kasvanut lemmikkieläinten pito on lisännyt työmäärää. Myös eläintauteihin käytettävä työaika on kasvanut erityisesti lintuinfluenssatapausten myötä. Eläinsuojeluvalvontaan ollaan mahdollisesti saamassa uusi valvontaeläinlääkärin virka vuoden 2022 aikana, mikä toteutuessaan helpottaa tilannetta.

Terveysuojelu- ja tupakkavalvonnassa ei nykyisillä resursseilla päästä Valviran antamiin suosituksiin tarkastusmääristä ja -tiheyksistä. Terveysuojeluvalvonnassa arvioidaan olevan kolmen tarkastajan vaje suhteessa säännöllisen valvonnan piirissä olevien tarkastuskohdeiden suositeltuihin tarkastustiheyksiin ja kuntalaisilta tuleviin toimenpidepyyntöihin sekä viranomaisyhteistyön lisääntymiseen nähden. Valvonnan perusmaksun toteutuminen hallituksen esityksen mukaisesti lisää entisestään velvoitetta kunnalle tarjota ilmoituksenvaraisille kohteille riittävää ohjausta ja neuvontaa. Resurssivajetta on pyritty ratkomaan riskiperusteisella priorisoinnilla, sähköisen asioinnin edistämällä ja

25.11.2021

valvonnan tehostamisella, josta esimerkkinä on tupakkavalvonnan etätarkastusmallin kehittäminen.

Henkilöresurssien vajeet on tuotu esille toimialan talousarviota valmisteltaessa. Lisäksi valvontasuunnitelmassa on esitetty tehtävien priorisointia ja muita työn sujuvoittamiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

Laboratoriopalvelut hankitaan Metropolilab Oy:stä. Ympäristöpalveluilla on Metropolilab Oy:n kanssa laboratoriopalveluista sopimus, joka on kilpailutettu vuonna 2019 ja voimassa 3 vuotta yhden vuoden optiomahdollisuudella.

Lisäksi suunnitelmassa on otettu huomioon valtakunnallisen ohjeistuksen mukaisesti valvontamaksut, valvontahenkilöstön koulutus, viestintä ja erityistilanteisiin varautuminen. Varautumisen osalta on otettu huomioon koronapandemian vaikutukset ja tarve valmiussuunnitelman jatkuvaan päivittämiseen. Painopisteet sekä tarkastus- ja näytteenotto-suunnitelmat on esitetty lakikohtaisissa suunnitelmissa. Koronatilanne ja mahdolliset tartuntatautilain mukaisten valvontatehtävien jatko voivat vaikuttaa tarkastusten määrään ja sisältöön.

Elintarvikevalvontasuunnitelma

Elintarvikevalvonnassa tavoitteena on, että riskiperusteisen valvontasuunnitelman tarkastusmäärästä toteutuu vähintään 3100 suunnitelmallista tarkastusta. Suunnitelmallisiin tarkastuksiin luetaan myös epäkohtien korjaamiseksi tehtävät uusintatarkastukset, joiden osuuden arvioidaan olevan enintään 15 %. Osa suunnitelmallisista tarkastuksista tehdään etä- ja asiakirjatarkastuksina siten, että tarkastukseen ei sisälly tarkastuskäyntiä kohteessa. Etätarkastuksina toteutetaan erityisesti nettikauppojen, virtuaalitoimijoiden ja laitojen tarkastuksia.

Jos esitetyt lisävakanssit toteutuvat, on tarkoituksena perustaa elintarvikeneuvonnan tiimi, joka vastaisi elintarvikeneuvonnasta, keskitetystä rekisteröinti-ilmoitusten käsittelystä ja yhteistyöstä aloittavien elintarvikeryittäjien osalta esimerkiksi yritysneuvojien kanssa.

Muita painopisteitä ovat Oiva-tarkastuksissa havaittujen epäkohtien korjaamisen varmistaminen, uuden elintarvikelain muutosten käyttöönotto erityisesti valvonnan perusmaksun osalta yhteistyön kehittäminen eri viranomaisien ja toimijoiden kanssa sekä VATI-järjestelmän sähköisten ilmoituslomakkeiden käyttöasteen nostaminen ja uusien sähköisten palveluiden kehittämiseen osallistuminen. Viranomaisyhteistyön osalta jatketaan kaupungin sisäistä yhteistyötä rakennusvalvonnan kanssa ja vakiinnutetaan Lupapisteen käyttö lausuntojen antamisessa, jotta uusia elintarvikehuoneistoja suunniteltaessa elintarvike-

25.11.2021

lain vaatimukset huomioitaisiin mahdollisimman hyvin jo suunnitteluvaiheessa. Myös elintarvikehuoneistoille tiloja ja alueita vuokraavien tahojen (alueiden käyttö, Helsingin tukkutori) kanssa on sovittu elintarvikelainsäädännön vaatimusten huomioimisesta jo sopimusvaiheessa. Elintarvikepetoksiin liittyvää yhteistyötä poliisin ja veroviranomaisen kanssa jatketaan ja toteutetaan oma paikallinen projekti elintarvikkeita maahantuovien myymälöiden osalta.

Ympäristöpalvelut järjestää elintarvikealan ketjutoimijoiden kanssa säännöllisiä tapaamisia, joissa käydään läpi valvontatuloksia ja lain-säädäntömuutosten vaikutuksia. Lisäksi elintarviketurvallisuusyksikkö kouluttaa elintarvikealan toimijoita esimerkiksi tapahtumien infotilaisuuksissa ja NewCon järjestämissä uusien yrittäjien tilaisuuksissa. Toimijoiden käyttöön on ilmaisia omavalvontasuunnitelmien malleja ja ohjeita, jotka ovat saatavissa kaupungin internet-sivuilla.

Pääkaupunkiseudun yhteisiä projekteja ovat myymälöiden suojakaasuun pakkaamien jauhelihan ja raakalihavalmisteiden hygieeninen laatu sekä pikaruokaravintoloiden puhtaus ja elintarvikkeiden hygieeninen laatu. Helsingin oma projekti ravintoloiden esivalmistamien tai jäähdyttämien ruokien laadusta jatkuu vuonna 2022. Helsingin oma projekti on lisäksi ravintoloiden lihan alkuperän ilmoittaminen ja jäljitettävyyden sekä salmonellan esiintyvyys.

Terveysturvallisuuden valvontasuunnitelma

Terveysturvallisuuden valvonnassa toiminta on suunnattu terveysturvallisuuslain 13 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyyn, ilmoitusvelvollisten huoneistojen valvontaan, talousveden ja uimavesien laadun valvontaan, talousvettä toimittavan laitoksen, uimarantojen ja uima-allastilojen valvontaan sekä toimenpidepyyntöjen hoitamiseen. Toimenpidepyynnöt koskevat muun muassa epäilyjä asunnoissa, päiväkodeissa ja kouluissa sekä muissa oleskelutiloissa esiintyvistä terveyshaitoista.

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen terveysturvallisuuden valvontaohjelman teemat: yhtenäinen valvonta ja yhteistyö sekä omavalvonnan tukeminen ja elinympäristöterveyden edistäminen.

Yhtenäisen valvonnan teemaa edistetään käymällä vuoropuhelua valvonnan toimintatavoista valvontayksiköiden kanssa (esim. kuuden suurimman kunnan vuosittain järjestettävät tapaamiset ja Etelä-Suomen valvontayksiköiden valvonnan yhtenäistämiseen tähtäävät työpajat). Toiminnanharjoittajia ohjataan toteuttamaan omavalvontaa antamalla neuvontaa tarkastuskäynneillä ja muissa sopivissa yhteyksissä, kuten

25.11.2021

lausuntoja annettaessa. Ohjelmakaudella lisätään yhteistyötä kunnan eri toimintojen, kuten rakennusvalvonnan ja kaavoituksen kanssa.

Terveydensuojelun keskeisinä painopistealueina ovat talous- ja uima-vesien valvonta. Yleisten uimarantojen vedenlaatua valvotaan asetusten mukaisesti ja uimarantaveden valvontatutkimustuloksista ja erityislanteista tiedotetaan yleisöä. Huonoon uimaveden laatuluokitukseen liittyviä selvityksiä jatketaan erityisesti yhden rannan osalta ja lisäksi kehitetään uimaveden laadun tiedottamista asiakasystävällisemmäksi. Vuoden 2022 aikana toteutettavassa pienimuotoisessa valvontaprojektissa selvitetään legionellabakteerien esiintymistä porealtaissa. Talousvesivalvonnan osalta toteutetaan saarikohteiden talousvesijärjestelyitä ja veden laatua koskeva projekti opinnäytetyönä.

Suunnitelmallista valvontaa kohdennetaan sellaiseen toimintaan, jota lapset ja nuoret käyttävät, kuten päiväkodit, koulut ja muut lasten käytössä olevat kokoontumistilat, sekä vanhusten tehostetun palveluasumisen yksiköihin. Yhteistyötä edistetään osallistumalla moniammatilliseen kaupungin sisäilmatyöryhmään ja sen alaisuudessa toimiviin toimialakohtaisiin sisäilmatyöryhmiin.

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelma

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontasuunnitelmassa on kuvattu eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan kohteet, tehtävät ja niihin liittyvät velvoitteet. Eläinten hyvinvointilaki tulee mahdollisesti voimaan vuoden 2023 alusta ja sen mukanaan tuomiin muutoksiin varaudutaan ensi vuonna. Asetus koirien tunnistusmerkinnästä ja rekisteröinnistä astuu voimaan 1.1.2023 ja koirien tunnistusmerkinnän ja rekisteröinnin valvontaan valmistaudutaan vuonna 2022. Yhteistyö poliisin eläinrikosryhmän kanssa jatkuu ja yhteistyötä muiden kuntien valvontaeläinlääkäreiden kanssa tiivistetään ja kehitetään edelleen erityisesti pitkäaikaisen ja laajojen eläinsuojelutapausten käsittelyssä. Eläintautivalvonnassa lintuinfluenssaa on todettu Helsingissä luonnonlinnuissa vuonna 2021, mikä on aiheuttanut varautumistoimenpiteitä näytteenotosta puhdistustoimenpiteisiin ja altistuneiden kartoitukseen. Valvontaeläinlääkärit ovat ohjeistaneet myös Korkeasaarta ja Yliopistollista eläinsairaala varautumisessa ja olleet tiiviissä yhteistyössä pelastuslaitoksen, aluehallintoviraston ja Ruokaviraston kanssa. Lintuinfluenssan vastustamiseen liittyvien toimenpiteiden odotetaan jatkuvan vuonna 2022.

Tupakka- ja lääkelain mukainen valvontasuunnitelma

Ohjelmakaudella otetaan huomioon ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman ja valtakunnallisen tupakkalain valvontaohjelman teemat: omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäi-

25.11.2021

sevän päihdetyön kanssa, laittoman kaupan ehkäisy ja viranomaisten välinen yhteistyö sekä tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta. Valvontasuunnitelman päivityksessä on otettu huomioon eduskuntakäsittelyssä oleva tupakkalain muutos, joka toteutuessaan tuo mm. yleiset uimaranat tupakointikieltojen piiriin ja mahdollistaa määräyksen antamisen henkilölle, joka rikkoo asuntoyhteisölle annettua tupakkalain 79 §:n mukaista kieltoa.

Yhteistarkastuksia voidaan tehdä esimerkiksi elintarvikevalvonnan, alkoholivalvonnan, työsuojeluvalvonnan, tullin tai poliisin kanssa. Huomiota kiinnitetään viranomaisyhteistyön toimintatapojen luomiseen ja vakiinnuttamiseen sekä yhteistyön toimivuuteen.

Tupakkavalvonnassa keskitytään tupakkatuotteiden ja nikotiiniesteiden sekä nikotiinivalmisteiden myyntipaikkojen tarkastuksiin ja myyntilupahakemusten käsittelyyn. Tarkastuksilla kiinnitetään erityistä huomiota omavalvonnan tukemiseen ja savukkeiden sekä kääretupakkatuotteiden vähittäismyyntipakkausten merkintöihin. Ravintoloiden tupakointitilojen tarkastuksilla keskitytään erityisesti omavalvonnan tukemiseen.

Tupakkalain valvontaan kehitetty etätarkastusmalli on vapauttanut resurssia tupakka- ja lääkelain mukaisesta suunnitelmallisesta valvonnasta. Asuntoyhteisöjen tupakointikieltohakemusten määrä on sen sijaan lisääntynyt viimeisen vuoden aikana huomattavasti ja myös valvonnan tarve on kasvanut tupakointikieltojen lisääntyneiden rikkomismoituksien vuoksi.

Sovelletut oikeusohjeet

Elintarvikelaki (297/2021) 39 §
Eläinlääkintähuoltolaki (765/2009) 8 §
Terveysturvallisuuslaki (763/1994, muut. 942/2016) 4 a §
Tupakkalaki (549/2016) 83 §
Helsingin kaupungin hallintosääntö 16 luku 2 §

Esittelijä

ympäristöjohtaja
Esa Nikunen

Lisätiedot

Riikka Åberg, yksikön päällikkö, puhelin: 310 32010
riikka.ahberg(a)hel.fi
Heidi Öjst, yksikön päällikkö, puhelin: +358 9 310 31598
heidi.ojst(a)hel.fi

Liitteet

25.11.2021

Asia/14

1 Helsingin kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman
2020-2024 päivitys vuodelle 2022

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Etelä-Suomen aluehallintoviras-
to/Ympäristöterveydenhuolto

Otteen liitteet

Muutoksenhakukielto,
valmistelu tai täytän-
töönpano
Liite 1

Tiedoksi

Elintarviketurvallisuusyksikkö
Ympäristöterveysyksikkö